

Als u op een zonnige dag het steile pad op gaat dat omhoog leidt vanaf de kleine houten brug die hier nog steeds als ‘de Brug der Aarzelingen’ wordt aangeduid, hoeft u niet ver te lopen voordat het dak van mijn woning tussen de toppen van de ginkgo’s zichtbaar wordt. Zelfs als het huis niet zo’n overheersende plaats op de heuvel innam, zou het meteen opvallen tussen alle andere in de buurt – zodat u, terwijl u het pad op komt, zich wellicht zult afvragen wat voor een rijkard het in bezit heeft.

Maar ik ben heus geen rijk man en dat ben ik ook nooit geweest. Het statige uiterlijk van mijn huis wordt misschien verklaarbaar als ik u vertel dat het door mijn voorganger is gebouwd en dat dat niemand anders was dan Akira Sugimura. Het kan natuurlijk zijn dat u niet thuis bent in deze stad; in dat geval komt de naam Akira Sugimura u misschien niet bekend voor. Maar noem hem tegenover iedereen die hier vóór de oorlog heeft gewoond en u zult merken dat Sugimura wel dertig jaar lang onmiskenbaar tot de invloedrijkste en meest gerespecteerde mensen van de stad heeft behoord.

Als ik u dit vertel en wanneer u bij het bereiken van de heuveltop even blijft staan om te kijken naar de fraaie poort van cederhout, het uitgestrekte terrein dat door de tuinmuur

wordt omsloten, het dak met zijn elegante pannen en de stijlvol gesneden nokbalk die uitsteekt boven het hele tafereel, dan vraagt u zich misschien af hoe ik zo'n bezit heb kunnen verwerven, aangezien ik immers beweer dat ik een man van bescheiden middelen ben. Eerlijk gezegd heb ik het huis voor een spotprijs gekocht – voor een bedrag dat waarschijnlijk nog niet de helft besloeg van de werkelijke waarde in die tijd. Dit werd mogelijk gemaakt door een heel merkwaardige – of, volgens sommige mensen, dwaze – procedure waaraan de familie Sugimura tijdens de verkoop vasthield.

Dat is nu alweer zo'n vijftien jaar geleden. In die tijd, toen mijn omstandigheden elke maand schenen te verbeteren, was mijn vrouw er bij mij op gaan aandringen een ander huis te zoeken. Met haar gewone vooruitziende blik bepleitte ze hoe belangrijk het voor ons was om een woning te bezitten die bij onze maatschappelijke positie paste – niet uit ijdelheid, maar omwille van de huwelijkskansen van onze kinderen. Ik zag het verstandige daarvan wel in, maar omdat Setsuko, onze oudste, nog pas veertien of vijftien jaar was, pakte ik de zaak niet erg gehaast aan. Toch had ik, al minstens een jaar lang, nooit vergeten te informeren wanneer ik hoorde dat er een geschikt huis te koop stond. Ten slotte wees een van mijn leerlingen mij erop dat het huis van Akira Sugimura een jaar na diens overlijden verkocht ging worden. De gedachte dat ik ooit zo'n huis zou kopen, leek me volkomen ongerijmd en ik schreef zijn suggestie dan ook toe aan de overdreven eerbied die mijn leerlingen altijd voor mij hadden. Desondanks vroeg ik om inlichtingen en ik ontving een onverwacht antwoord.

Op een middag kreeg ik bezoek van twee grijze, hooghartige dames die de dochters van Akira Sugimura bleken

te zijn. Toen ik mijn verbazing uitsprak over het feit dat ik zo'n persoonlijke aandacht kreeg van zo'n voorname familie, antwoordde de oudste zuster koeltjes dat ze niet zomaar uit hoffelijkheid waren gekomen. In de afgelopen maanden was er vrij veel naar het huis van wijlen hun vader geïnformeerd, maar ten slotte had de familie besloten alle aanvragen op vier na af te wijzen. Deze vier gegadigden waren door bepaalde familieleden zorgvuldig uitgezocht, louter op grond van hun goede karakter en hun levensverrichtingen.

‘Voor ons is het allereerst van belang,’ vervolgde ze, ‘dat de woning, die door onze vader werd gebouwd, in handen komt van iemand die hij zelf zou hebben goedgekeurd en die hij daartoe waardig zou hebben geacht. Natuurlijk dwingen de omstandigheden ons ook om het financiële aspect in ogenschouw te nemen, maar dat is zuiver van bijkomstige aard. Daarom hebben wij zelf een prijs bepaald.’

Op dat punt in het gesprek bood de jongste zuster, die nog nauwelijks iets gezegd had, mij een enveloppe aan en ze bleven me gestreng bekijken terwijl ik die openmaakte. Er zat één vel papier in, onbeschreven – op een getal na dat sierlijk met een inktpenseel was neergezet. Ik wilde al mijn verbazing uiten over de lage vraagprijs, toen ik aan de gezichten tegenover mij zag dat een voortgaand gesprek over geldzaken als smakeloos zou worden beschouwd. De oudste zuster zei eenvoudig: ‘Geen van u zal baat hebben bij een poging de anderen te overbieden. Wij zijn niet geïnteresseerd in een bedrag dat hoger ligt dan de aangegeven prijs. Wat wij vanaf nu willen doen, is een veiling naar prestige houden.’

Ze waren persoonlijk gekomen, legde ze uit, om mij formeel namens de familie Sugimura te vragen of ik me – teza-

men met de drie andere gegadigden, uiteraard – wilde onderwerpen aan een nader onderzoek naar mijn achtergronden en hoedanigheden. Alleen zo kon een geschikte koper worden uitgekozen.

Het was een buitenissige gang van zaken, maar ik zag er niets verwerpelijks in; het leek, welbeschouwd, sterk op de situatie waarin men geraakt bij een huwelijksbemiddeling. Ik voelde me zelfs een beetje gevleid dat ik door deze oude, vooringenomen familie als een waardig kandidaat werd gezien. Toen ik mijn toestemming voor het onderzoek gaf en mijn erkentelijkheid jegens hen uitsprak, richtte de jongste zuster zich voor de eerste keer tot mij. ‘Onze vader was een man van beschaving, meneer Ono,’ zei ze. ‘Hij had een groot respect voor kunstenaars. Hij was dan ook op de hoogte van uw werk.’

De daaropvolgende dagen won ik zelf ook inlichtingen in en daarbij ontdekte ik hoe juist de woorden van de jongste dochter waren. Akira Sugimura was inderdaad een soort kunstminnaar geweest die bij talloze gelegenheden met zijn geld achter exposities had gestaan. Ik stuitte ook op bepaalde, heel interessante geruchten: een belangrijk deel van de familie Sugimura was, naar het scheen, tegen de verkoop van het huis geweest en er hadden zich bittere woordenwisselingen voorgedaan. Ten slotte had de financiële druk een verkoop onvermijdelijk gemaakt en de vreemde gang van zaken rond die overdracht was in feite een compromis met diegenen die niet gewild hadden dat het huis uit de familie ging. Het viel natuurlijk niet te ontkennen dat er iets aanmatigends in deze regelingen zat; maar wat mij betreft, ik was best bereid om de gevoelens van een familie met zo’n hoogstaand verleden te

ontzien. Mijn vrouw echter had niet veel op met het idee dat we onderzocht zouden worden.

‘Wie denken ze wel dat ze zijn?’ protesteerde ze. ‘Eigenlijk zouden we moeten zeggen dat we niets meer met ze te maken willen hebben.’

‘Maar wat steekt er nu voor kwaads in?’ legde ik uit. ‘We hebben niets wat ze niet zouden mogen ontdekken. Goed, ik kom niet uit een rijke familie, maar dat weten de Sugimura’s natuurlijk allang en toch vinden ze ons waardige kandidaten. Gun ze hun onderzoek nu maar – ze kunnen alleen maar dingen vinden die ons tot voordeel strekken.’ En ik voegde er met nadruk aan toe: ‘Hoe dan ook, ze doen precies wat ze ook zouden doen als we over een huwelijk onderhandelden. Aan dat soort dingen moeten we gewoon wennen.’

Trouwens, het idee van een ‘veiling naar prestige’, zoals de oudste zuster het noemde, had toch ook veel bewonderenswaardige kanten. Je vraagt je af waarom de dingen niet vaker op die manier worden geregeld. Zo’n competitie waarbij men je morele houding en je verrichtingen sterker voor je laat spreken dan de omvang van je portemonnee, is immers veel eervoller. Ik herinner me nog de intense bevrediging die ik onderging toen ik vernam dat de Sugimura’s – na een zeer grondig onderzoek – mij het waardigst hadden bevonden om het huis over te nemen dat ze zo hoogschatten. En het huis zelf is het zeker waard om er een paar ongemakken voor te ondergaan; ondanks zijn statige, imponerende uiterlijk is het vanbinnen een plek vol zachte, natuurlijke houtsoorten die om de schoonheid van hun structuur zijn uitgekozen, en wij, de bewoners, hebben allemaal gemerkt hoezeer het je tot rust en ontspanning brengt.

Toch was dat aanmatigende van de Sugimura's tijdens de onderhandelingen overal te bespeuren. Sommige leden van de familie deden zelfs geen poging om hun vijandigheid jegens ons te verbloemen, en een koper met minder begrip zou zich misschien beledigd hebben gevoeld en de hele zaak hebben afgewimpeld. Ook in latere jaren, als ik bij toeval iemand van de familie tegenkwam, wisselden ze nooit de bekende beleefdheidspraatjes uit; in plaats daarvan gingen ze me midden op straat staan uitvragen over de toestand van het huis en of ik er soms veranderingen in had aangebracht.

Tegenwoordig hoor ik nauwelijks nog iets over de Sugimura's. Maar kort na de capitulatie heb ik nog bezoek gehad van de jongste van de twee zusters die mij ten tijde van de verkoop hadden benaderd. De oorlogsjaren hadden haar veranderd in een magere, ziekelijke oude vrouw. Met de aanpak die zo typerend was voor de familie, wond ze er nauwelijks doekjes om dat haar bezorgdheid eerder uitging naar hoe het huis door de oorlog was gekomen dan naar hoe het de bewoners was vergaan; toen ze hoorde van mijn vrouw en van Kenji, uitte ze slechts heel summier haar medeleven en daarna begon ze meteen met haar gevraag over de bomschade. Dat bezorgde me eerst wel een gevoel van bitterheid jegens haar, maar toen bemerkte ik hoe haar blikken onwillekeurig door de kamer zwierven en hoe ze soms – midden in een van haar afgemeten, vormelijke zinnen – ineens stilviel, en ik begreep dat ze door emoties werd overspoeld nu ze zich weer in dit huis bevond. En toen ik begon te vermoeden dat de meeste leden van haar familie inmiddels dood moesten zijn, kreeg ik medelijden met haar en ik bood aan haar rond te leiden.

Het huis had zijn deel van de oorlogsschade gehad. Akira

Sugimura had destijds een oostelijke vleugel gebouwd, bestaande uit drie grote kamers en met het eigenlijke huis verbonden via een lange gang die langs een zijde van de tuin liep. De lengte van deze gang was zo buitensporig, dat sommige mensen de veronderstelling hebben geuit dat Sugimura hem – samen met de oostelijke vleugel – speciaal had aangelegd voor zijn ouders, die hij maar het liefste op een afstand hield. Hoe dan ook, die gang was een van de aantrekkelijkste onderdelen van het huis; 's middags raakte hij in zijn volle lengte doortrokken van de licht- en schaduwplekken van het gebladerte daarbuiten, zodat je het gevoel kreeg dat je onder een pergola door liep. Het leeuwendeel van de bomshade was toegebracht aan dit stuk van het huis en toen we het vanuit de tuin bekeken, zag ik dat juffrouw Sugimura het huilen nabij was. Tegen die tijd was mijn ergernis jegens de oude vrouw helemaal verdwenen en ik bemoedigde haar zo goed ik kon, zeggende dat de shade bij de eerste de beste gelegenheid hersteld zou worden en dat het huis weer zou worden zoals haar vader het had gebouwd.

Toen ik haar dit beloofde, wist ik nog niet dat het materiaal daarvoor zo schaars zou blijven. Nog lange tijd na de overgave kon je wekenlang zitten wachten op een bepaald stuk hout of een voorraadje spijkers. Het werk dat ik onder deze omstandigheden kón doen, moest gebeuren aan het hoofdgebouw – dat ook niet bepaald aan beschadigingen was ontkomen – en de reparaties aan de tuingang en de oostelijke vleugel zijn dus maar langzaam gevorderd. Ik heb mijn best gedaan om ernstig verval te voorkomen, maar we zijn nog lang niet in staat om dat deel van het huis weer in gebruik te nemen. Enfin, nu alleen Noriko en ik hier nog over zijn, lijkt

het ook niet zo dringend om onze leefruimte uit te breiden.

Als ik u vandaag de dag zou meenemen tot achter in het huis en de zware schuifwand opzij zou doen om u te laten kijken naar wat er van Sugimura's tuingang over is, zou u er misschien een idee van krijgen hoe schilderachtig die is geweest. Maar u zou ongetwijfeld ook de spinnenwebben opmerken en de schimmel die ik niet buiten heb kunnen houden – en de grote gaten in het plafond, dat slechts met stukken zeildoek tegen de openlucht beschermd is. Soms schuif ik, 's morgens heel vroeg, die wand wel eens open en dan zie ik hoe het zonlicht in gekleurde banen door het zeildoek valt en de stofwolken onthult die er in de lucht hangen, alsof het dak zojuist naar beneden is gekomen.

Behalve aan de tuingang en de oostelijke vleugel was de ergste schade aangericht aan de waranda. Mijn gezinsleden – en dan vooral mijn beide dochters – hadden hun tijd altijd graag verdaan door daar te gaan zitten praten en er naar de tuin te kijken; dus toen Setsuko, mijn oudste dochter, ons voor de eerste keer na de capitulatie kwam opzoeken, verbaasde het me niet dat ze zo treurig werd van de toestand waarin de waranda zich bevond. Ik had de ergste schade toen al hersteld, maar aan het ene einde – waar de planken omhoog waren gewrikt door de uitwerking van de klap – was alles nog altijd kromgetrokken en gescheurd. Ook het dak van de waranda had eronder geleden en op regenachtige dagen moesten we de hele vloer vol potten en pannen zetten om het water op te vangen dat erdoorheen kwam druipen.

Het afgelopen jaar kon ik echter een zekere vooruitgang boeken en toen Setsuko ons de vorige maand opnieuw bezocht, was de waranda min of meer in zijn geheel hersteld.

Noriko had vrijaf genomen voor het bezoek van haar zuster en omdat het mooie weer bleef aanhouden, brachten mijn twee dochters er als vanouds weer heel wat tijd door. Ik ging dikwijls bij hen zitten en soms was het bijna zoals het jaren geleden was geweest, wanneer het gezin daar bij elkaar kwam en er ontspannen, vaak onbenullige gesprekken voerde. Op zekere dag – het moet de ochtend na Setsuko's aankomst zijn geweest – zaten we na het ontbijt op de waranda, toen Noriko zei: 'Ik ben blij dat je eindelijk eens gekomen bent, Setsuko. Dan kun je me een beetje van vader verlossen.'

'Maar, Noriko...' Haar oudere zuster ging ongemakkelijk verzitten op haar kussen.

'Nu vader niet meer werkt, moet er steeds op hem gepast worden,' vervolgde Noriko met een ondeugende grijns. 'Je moet hem bezighouden, anders gaat hij zitten mokken.'

'Heus...' Setsuko glimlachte zenuwachtig, toen wendde ze zich met een zucht naar de tuin. 'De esdoorn lijkt zich weer helemaal hersteld te hebben. Hij ziet er schitterend uit.'

'Setsuko heeft er waarschijnlijk geen idee van hoe u tegenwoordig bent, vader. Ze kent u alleen maar uit de tijd dat u een tiran was en ons de hele dag liep te commanderen. Maar tegenwoordig bent u veel aardiger, nietwaar?'

Ik lachte om aan Setsuko te laten merken dat het allemaal goedmoedig bedoeld was, maar zo te zien wist mijn oudste dochter zich echt geen houding te geven. Noriko wendde zich weer tot haar zuster en vervolgde: 'Maar er moet veel meer op hem gelet worden als hij de hele dag thuis zit te kniezen.'

'Ze praat onzin, als gewoonlijk,' kwam ik tussenbeide. 'Als

ik de hele dag zit te kniezen, hoe zijn al die reparaties dan klaargekomen?’

‘Dat is zo,’ zei Setsuko, terwijl ze me met een glimlach aankeek. ‘Het huis ziet er weer prachtig uit. Vader moet erg hard gewerkt hebben.’

‘Voor de moeilijke dingen heeft hij mensen laten komen om hem te helpen,’ zei Noriko. ‘Je schijnt me niet te geloven, Setsuko. Vader is nu heel anders. Je hoeft niet meer bang voor hem te zijn. Hij is veel aardiger geworden en erg huise-lijk.’

‘Noriko, heus...’

‘Hij kookt zelfs nu en dan. Dat had je nooit kunnen denken, hè? Maar vader wordt een steeds betere kok.’

‘Noriko, ik vind dat we hier genoeg over gepraat hebben,’ zei Setsuko zachtjes.

‘Waar of niet, vader? U gaat hard vooruit.’

Ik glimlachte opnieuw en schudde vermoeid mijn hoofd. Op dat moment, herinner ik me, keerde Noriko zich naar de tuin en zei, terwijl ze haar ogen dichtkneep tegen het zonlicht: ‘Hij hoeft er in elk geval niet op te rekenen dat ik voor hem kom koken, als ik eenmaal getrouwd ben. Ik heb dan genoeg te doen – ook zonder dat ik voor mijn vader moet zorgen.’

Toen Noriko dat zei, wierp haar oudere zuster – die tot nu toe haar ogen bedeesd had afgewend – een snelle, onderzoekende blik in mijn richting. Haar ogen dwaalden weer van me vandaan, want ze moest Noriko’s glimlach beantwoorden. Toch was er in Setsuko’s houding een nieuwe, diepgaandere verlegenheid gekomen en toen haar zoontje voorbij holde over de waranda, leek ze blij te zijn dat hij haar een kans